

doc. MUDr. Josef Hoder, CSc.

(1912–1987)

Doc. MUDr. Josef Hoder, CSc. byl průkopníkem a předním představitelem oboru anesteziologie a resuscitace v Československu. Vytrvalou, tvrdohlavou a mimořádně kvalitní organizační prací, nápaditostí a nebojácností při prosazování potřeb rodícího se oboru a nesmírnou pracovitostí si získal uznání i respekt nejenom lékařů, ale zejména organizátorů zdravotnictví jak v orgánech někdejší vedoucí síly ve státě KSČ, tak ve státní správě. Velmi aktivně se účastnil vzniku a rozvíjení odborné společnosti anesteziologů, byl dlouholetým předsedou výboru ČSAR, krajským odborníkem pro anesteziologii a resuscitaci Středočeského kraje a hlavním odborníkem Ministerstva zdravotnictví ČSR. Jeho profesní životopis je historií vzniku samostatného oboru a samostatné odborné společnosti. Je po něm pojmenována odborná akce pořádaná každoročně KARIM 1. LF UK a VFN v Praze.

Josef Hoder se narodil 21. 3. 1912 v Praze. Jeho studia na lékařské fakultě Karlovy univerzity na 6 let přerušilo uzavření všech vysokých škol německými okupačními úřady dne 17. listopadu 1939 po manifestačním pohřbu studenta Jana Opletala. Promoval v roce 1945 a nastoupil na chirurgii v nemocnici v Chlumci nad Cidlinou. Po roce přešel do Prahy a byl přijat jako sekundář na I. chirurgickou kliniku LF UK, vedenou představitelem československé chirurgie akademikem Arnoldem Jiráskem. V té době se profesor Jirásek rozhodl věnovat zvýšenou pozornost modernizaci dosavadních způsobů provádění narkózy a rozhodl se vyslat do Velké Británie na anesteziologický studijní pobyt v roce 1947 asistentku MUDr. Janu Pastorovou. Po návratu v r. 1950 napsala stručnou učebnici „Celková anestezie“, ale dále se věnovala jen chirurgii. V té době uložil prof. Jirásek Josefu Hoderovi věnovat se plně anesteziologické problematice, především provádění celkových anestezií. To umožnilo dodání anesteziologických přístrojů a pomůcek americké a britské výroby z dodávek UNRRA (United Nations Reconstruction and Relief Administration). Z kliniky A. Jiráska pocházel i prof. MUDr. Josef Pavrovský, DrSc., který jako hlavní odborník pro chirurgii ministerstva zdravotnictví podepsal v roce 1952 deseti lékařům anesteziologické specializační diplomy, a tím umožnil zahájit legální specializační vzdělávání v budoucím oboru. Byli to Spinadel, Pastorová, Hoder, Minář, Matějček, Démant, Keszler, Hirsch, Fizély a Kadlic. Prof. Pavrovský měl rozhodující vliv na zařazení anesteziologie mezi nástavbové obory ve vyhlášce č. 161/1954 Ú. I., o specializaci lékařů. Popsané události měly zásadní význam pro zahájení cesty od pomocné služby narkotizérů k lékařskému oboru anesteziologie. Výbor Chirurgické

doc. MUDr. Josef Hoder, CSc.

(1912–1987)

sekce ČLS JEP pod předsednictvím doc. Karola Šišky pověřil dne 8. 12. 1951 J. Pastorovou ustavit Komisi pro anesteziologii – první odbornou organizaci anesteziologů v rámci ČLS JEP. Komise pro anesteziologii zahájila činnost na ustavující schůzi v Olomouci dne 16. 5. 1952. Pastorová byla zvolena předsedkyní a Hoder jednatelem. Dalšími členy výboru byli průkopníci oboru, místopředsedové L. Spinadel za armádu, A. Hirsch za Moravu a J. Fizély za Slovensko, a dále mj. H. Keszler (Praha), J. Minář (Plzeň), P. Žalud (Ústí nad Labem).

V roce 1953 byl Josef Hoder jmenován ústavním anesteziologem a v roce 1957 po zřízení krajů krajským odborníkem pro anesteziologii Středočeského krajského ústavu národního zdraví. Hoder pracoval v krajské funkci do roku 1983, plnil ji nesmírně svědomitě a zasloužil se významně o budování anesteziologických oddělení v nemocnicích kraje. V kladenské nemocnici byla otevřena v roce 1967 první resuscitační lůžková část při anesteziologickém oddělení. Tak vzniklo první ARO v Československu. Vedl je primář MUDr. Vladimír Lemon, který v roce 1983 Hodera vystřídal ve funkci krajského anesteziologa. Lůžkové oddělení na vlastním pracovišti otevřel až v lednu 1972. Hoder se věnoval i vědecké práci. V roce 1967 dosáhl po obhajobě práce na téma Neuroleptanalgezie – vzájemné působení s myorelaxancii vědecké hodnosti kandidát lékařských věd a v roce 1976 dosáhl po habilitačním řízení pedagogické hodnosti docent s tématem problematiky smrti mozku. Josef Hoder byl mimořádně aktivní v prosazování rozvoje oboru anesteziologie. V roce 1959 byl zvolen předsedou výboru Anesteziologické komise a se členy výboru zahájil první mezinárodní kontakty. Od 50. let se aktivně podílel na vývoji a zajišťování anesteziologických přístrojů a pomůcek. Jako člen Technické komise pro anesteziologii při ministerstvu zdravotnictví přispíval nápady, doporučeními a ověřováním vyvinutých prvků na vlastním pracovišti, aby se mohla rozvinout tuzemská výroba v potřebném rozsahu a kvalitě. Národní podnik Chirana ve Staré Turé zahájil postupně výrobu přístrojů a pomůcek pro anesteziologii a resuscitaci v dobré kvalitě a rozsahu, který umožnil jak vybavit československé nemocnice, tak jejich úspěšný export. Rok 1960 byl pro budoucnost československé anesteziologie nesmírně důležitý. Hoderovi se přihlásil ke spolupráci Bořivoj Dvořáček, anesteziolog z Vinohradské nemocnice a přesvědčil ho i další členy výboru Anesteziologické komise o správnosti návrhu osamostatnění oboru a rozšíření o lůžkovou péči. Po několikaletém úsilí byl v roce 1971 ve vyhlášce č. 72/1971 Sb., o zdravotnických pracovnících a jiných

doc. MUDr. Josef Hoder, CSc.

(1912–1987)

odborných pracovnících ve zdravotnictví, obor rozšířen a pod názvem anesteziologie a resuscitace zařazen mezi 19 základních lékařských oborů.

Dvořáček naléhal též na vznik samostatné odborné společnosti z Chirurgické sekce ČLS JEP. S podporou Hodera a dalších se podařilo v roce 1961 na sjezdu anesteziologů v Karlových Varech zřídit Anesteziologickou sekci ČLS JEP. První ustavující schůze se konala dne 23. 3. 1962 v Olomouci. Předsedou výboru sekce byl zvolen Josef Hoder. V roce 1969 byly při reorganizaci ČLS JEP její sekce přejmenovány na společnosti, a tak vznikla Česká anesteziologická společnost, jejímž předsedou byl Josef Hoder. Ve vedoucí funkci setrval do roku 1973. Se členy výboru vypracoval návrh první koncepce nastavbového oboru anesteziologie, který byl ministerstvem zdravotnictví schválen a vydán v roce 1962. V 60. letech pracoval Hoder se členy výboru odborné společnosti (Drábková, Lemon) a s MUDr. JUDr. M. Melicharem z ministerstva zdravotnictví na zásadách diferencované péče, organizace a poskytování první pomoci a organizace služby rychlé zdravotnické pomoci. Časným výsledkem jeho úsilí bylo rozhodnutí ministerstva zdravotnictví zřídit prvních 10 lůžkových částí anesteziologických oddělení v nemocnicích lokalizovaných při velkých průmyslových centrech. Konečné znění zmíněných zásad vyšlo v roce 1974 jako metodická opatření ministerstva zdravotnictví č. 32–34. V návaznosti na ně vyšla i nová koncepce základního oboru anesteziologie a resuscitace jako metodické opatření ministerstva zdravotnictví č. 35/1974. V ní jsou definovány čtyři nosné součásti oboru: anesteziologická péče, resuscitační péče, přednemocniční neodkladná péče a analgosedace pro pacienty trpící chronickou a neztížitelnou bolestí. V roce 1962 zahájil Hoder přípravu Mezinárodního anesteziologického sympozia, které bylo uskutečněno v Praze v roce 1965 jako akce Evropské části WFSA (World Federation of Societies of Anaesthesiologists – Světová federace anesteziologických společností), jehož uspořádání v Praze projednal ve WFSA B. Dvořáček, který byl po kodaňském studijním pobytu zvolen do funkce místopředsedy Evropské části WFSA. Po obsazení Československa pěti armádami států Varšavské smlouvy v roce 1968 a následné emigraci mnoha významných anesteziologů vznikly pochybnosti o možnosti kongresu uskutečnit. Josef Hoder byl neúnavný při překonávání nesmírných překážek a dosáhl velkého úspěchu. Kongres se konal v plánovaném termínu a pod patronací prezidenta republiky L. Svobody. Prezidentem kongresu byl Josef Hoder, generálním sekretářem R. Jedlička a vědeckým sekretářem Jiří Pokorný.

doc. MUDr. Josef Hoder, CSc.

(1912–1987)

Na kongres přijelo více než 1500 účastníků z 50 států. Proběhlo 73 vědeckých zasedání. Představitelé WFSA ocenili organizační, odbornou i společenskou úroveň kongresu. V souvislosti s tím byl Josef Hoder v roce 1972 zvolen na jedno čtyřleté funkční období za člena výkonného výboru WFSA. V roce 1975 jmenoval ministr zdravotnictví Josefa Hodera hlavním odborníkem ministerstva pro obor anesteziologie a resuscitace. Hoder se plnění funkce celorepublikového dosahu věnoval svědomitě a pečlivě. Měl přirozenou autoritu u kolegů – krajských odborníků. Díky rozhodnému vystupování pomohl v řadě nemocnic urychlit vývoj k dobudování a personálnímu posilování oborových pracovišť. Při práci ve znaleckých komisích byl pečlivým, velice odpovědným posuzovatelem sporných případů. S katedrou anesteziologie a resuscitace Institutu pro další vzdělávání lékařů a farmaceutů (ILF) spolupracoval ochotně přednáškami a účastí v atestačních komisích. Josef Hoder dovedl své pracoviště ve FN v roce 1981 na úroveň Kliniky anesteziologie a resuscitace FVL UK. Bylo první klinikou pro pregraduální vzdělávání v anesteziologii, resuscitaci a první pomoci v Československu.

Josef Hoder prošel velice obtížnou cestou od těchto začátků až k soudobé odborné anesteziologii a resuscitaci. Významně se zasloužil o rozvoj oboru, jeho organizační začlenění do zdravotnictví, budování kvalitních pracovišť a jejich materiální vybavení. Za velké zásluhy byl výborem ČSAR zvolen doživotním čestným předsedou společnosti. Josef Hoder zemřel dne 8. listopadu 1987. Jeho nástupci organizují na jeho počest a památku každoročně vědeckou konferenci – Hoderův den.

Zpracoval J. Málek

Zdroje:

Pokorný J. Doc. MUDr. Josef HODER, CSc. (1912-1987). Anest. intenziv. Med.. 2009;20(2):117-121.

Polívková J. Doc. MUDr. Josef Hoder, CSc., ve vzpomínkách kolegů a přátel. Anest. intenziv. Med.. 2009;20(2):113-117.

Pokorný J. Vývoj oboru anesteziologie a resuscitace na lékařských fakultách v Praze. Anest. intenziv. Med.. 2011;22(1):33-41.

